

ΕΠΕΤΕΙΑΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

13.12.1943 ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ

Επιμέλεια Τηλέμαχος Ζυγόπουλος

Στις 13 Δεκεμβρίου 1943, στα Καλάβρυτα της Αχαΐας έλαβε χώρα η μεγαλύτερη σφαγή αμάχων από τα ναζιστικά γερμανικά στρατεύματα κατοχής στην Ελλάδα κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, η σφαγή (ή αλλιώς ολοκαύτωμα) των Καλαβρύτων. Το παρόν επετειακό σημείωμα, ως θεωρηθεί ως ελάχιστος φόρος τιμής στη μνήμη των θυμάτων της ναζιστικής αγριότητας και του αγώνα των συγγενών τους να ξαναστήσουν τη ζωή τους, κρατώντας άσβεστη τη μνήμη της θυσίας των δικών τους ανθρώπων.

Η σφαγή της 13ης Δεκεμβρίου ήταν τα αντίποινα στην εκτέλεση 75 Γερμανών στρατιωτών του 5/749 Λόχου Κυνηγών (Jäger) (Λόχος Schober) από αντάρτες του Β΄ Τάγματος του 12ου Συντάγματος του Ε.Λ.Α.Σ. μετά τη νικηφόρα για τις δυνάμεις των ανταρτών μάχη της Κερπινής (χωριό 10 χλμ. βορείως των Καλαβρύτων) στις 16 και 17 Οκτωβρίου 1943. Η μάχη απέληξε στην αιχμαλωσία 81 Γερμανών στρατιωτών· μετά από άκαρπες

διαπραγματεύσεις για την απελευθέρωσή τους και την ανεύρεση των πτωμάτων 75 εξ αυτών σε τοποθεσία πλησίον του χωριού Μάζι στις 8 Δεκεμβρίου (τρεις είχαν εκτελεστεί σε άλλη τοποθεσία, ενώ οι υπόλοιποι κατάφεραν να διαφύγουν), τα γερμανικά στρατεύματα κατοχής προχώρησαν σε αθρόες εκτελέσεις Ελλήνων αμάχων και σε εκτεταμένες λεηλασίες και πυρπολήσεις σπιτιών σε περίπου 50 χωριά της περιοχής. Ενδεικτικό είναι το ακόλουθο απόσπασμα της απόρρητης διαταγής του 749 Συντάγματος Κυνηγών για την «Επιχείρηση Καλάβρυτα» (Unternehmen "Kalavryta"):

« [...] **Δόγμα:** Η επιτυχία της επιχειρήσεως δεν έγκειται στα εδαφικά κέρδη, αλλά στο μέγεθος των εχθρικών απωλειών και λαφύρων. Αυτό που είναι σημαντικό είναι να εντοπίσουμε τις συμμορίες στα κρησφύγετά τους και να τις εξωθήσουμε σε μάχη. Ο εγκλωβισμός είναι προτιμότερος του ισχνού χτυπήματος. Οι οικισμοί, από τους οποίους προήλθαν πυρά, πρέπει να ισοπεδωθούν, ενώ οι άνδρες να τυφεκισθούν. Στην περιοχή των συμμοριών πρέπει να αναμένουμε εχθρική στάση του πληθυσμού. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί σε όλα τα μοναστήρια, παρεκκλήσια και μεμονωμένα οικήματα, αφού εκεί, ως επί το πλείστον, μπορούμε να υποθέσουμε την ύπαρξη κρυφών οπλοστασίων. Με την είσοδο των γερμανικών στρατευμάτων σε μια περιοχή πρέπει να παρεμποδίζεται η κυκλοφορία του άμαχου πληθυσμού από τόπο σε τόπο, καθώς και η κρούση των κωδωνοστασίων των

εκκλησιών. Όλοι οι κάτοικοι που είναι ύποπτοι συμμετοχής στις συμμορίες, άνδρες και γυναίκες, πρέπει να συλλαμβάνονται ως όμηροι. [...]».

Ωστόσο, αξίζει να αναφερθεί ότι η διαταγή για την υλοποίηση της επιχείρησης υπογράφηκε στις 25 Νοεμβρίου 1943 από τον Στρατηγό Karl Von Le Suire (1898-1954). Η εκτέλεση των αντιποίνων πραγματοποιήθηκε το διάστημα 5 με 15 Δεκεμβρίου 1943. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι την ίδια μέρα της ανεύρεσης των εκτελεσμένων συμπολεμιστών τους στο Μάζι, τα γερμανικά στρατεύματα πυρπόλησαν ολοσχερώς τα χωριά Ρογούς, Κερπινή, Άνω και Κάτω Ζαχλωρού, δολοφονώντας αδιακρίτως άνδρες και παιδιά. Μεταξύ των θυμάτων ήταν και μοναχοί των Μονών του Μεγάλου Σπηλαίου. Την επομένη, πυρπόλησαν τα χωριά Βραχνί και Σούβαρδο, ενώ εισήλθαν στα Καλάβρυτα. Συνολικά, σύμφωνα με την τελική αναφορά της επιχείρησης, που ακολουθεί παρακάτω, καταστράφηκαν 28 χωριά.

Αρχικά, διαβεβαίωναν τους κατοίκους ότι όσοι δεν είχαν συμμετοχή στην Αντίσταση δεν διέτρεχαν κανέναν κίνδυνο. Μάλιστα, κάποιοι Καλαβρυτινοί που από φόβο είχαν εγκαταλείψει την κωμόπολη, επέστρεψαν σ' αυτήν πιστεύοντας τις διαβεβαιώσεις των Γερμανών.

Οι Ναζί πυρπόλησαν τα σπίτια των Καλαβρυτινών που είχαν συμμετοχή στην Αντίσταση και αναζήτησαν αιχμαλώτους

συμπολεμιστές τους που είχαν τραυματιστεί στη μάχη της Κερπινής και είχαν μεταφερθεί από τους αντάρτες στα Καλάβρυτα· στις 12 Δεκεμβρίου, προχώρησαν σε ετοιμασίες για την αποχώρησή τους από την αχαϊκή κωμόπολη.

Ωστόσο, το επόμενο πρωί, Δευτέρα 13 Δεκεμβρίου 1943, έδωσαν διαταγή στους κατοίκους να συγκεντρωθούν σύσσωμοι στο δημοτικό σχολείο, φέρνοντας μαζί τους εφόδια μίας ημέρας. Αφού οι κάτοικοι εκτέλεσαν την εντολή τους, οι Ναζί οδήγησαν τους άρρενες από 14 έως 65 ετών στην επικλινή τοποθεσία Ράχη του Καππή, κοντά στα Καλάβρυτα, ενώ κλείδωσαν τις γυναίκες, τα παιδιά και τους ηλικιωμένους στο σχολείο. Το μεσημέρι της ίδιας ημέρας, δόθηκε το σύνθημα της έναρξης της εκτέλεσης με ρίψη φωτοβολίδων. Οι ριπές των γερμανικών πυροβόλων οδήγησαν στο θάνατο τους άτυχους αμάχους, ενώ η διαμόρφωση του επικλινούς εδάφους της περιοχής τους στερούσε κάθε ελπίδα σωτηρίας. Τελικά, μόνο 13 εξ αυτών διασώθηκαν, θαμμένοι κάτω από τα πτώματα των υπολοίπων. Οι άμαχοι που είχαν εγκλωβιστεί στο σχολείο, κατάφεραν την τελευταία στιγμή να ξεφύγουν από τις φλόγες που έγλειφαν το κτίριο.

Οι σφαγές συνεχίστηκαν την επόμενη μέρα, με την πυρπόληση της ιστορικής Μονής της Αγίας Λαύρας και την καταστροφή του χωριού Βισοκά.

Στην τελική Αναφορά Πεπραγμένων της 117ης Μεραρχίας Κυνηγών (Jäger - Division) αναφέρεται ότι οι εκτελεσθέντες στα πλαίσια της «Επιχείρησης Καλάβρυτα» ανήλθαν σε 696.

Ωστόσο, ο ακριβής αριθμός των νεκρών παραμένει απροσδιόριστος με τις πηγές να δίστανται. Ενδεικτικά αναφέρουμε την εκτίμηση του ιστορικού Hermann Frank Meyer ότι κατά τη διάρκεια της «Επιχείρησης Καλάβρυτα» δολοφονήθηκαν 693 Έλληνες άμαχοι ενώ στη Ράχη του Καππή, στην πόλη των Καλαβρύτων, σκοτώθηκαν 465.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι ουδείς ένοχος καταδικάστηκε για τις θηριωδίες αυτές.

*Ο Διοικητής της 117
Jäger Division von Karl
Le Suire*

*Julius
Wölfinger
(1904-1993)*

*Διοικητής του
749ου
Συντάγματος
Κονηγών
(Jäger)*

Φωτογραφία από το μνημόσυνο των πεσόντων το 1947

Φωτοτυπία της τελικής Έκθεσης για την «Επιχείρηση Καλάβρυτα»

1417(9)
117. Jäger - Division
Abt. Ia AZ.34f

Div.St.Qu., 19.1.44

01

Abschluß- und Erfahrungsbericht Unternehmen "Kalawrita" (Karte 1: 100 000)

Die Versammlung der Kampfgruppe Groß zum Unternehmen "Kalawrita" verlief planmäßig. Jg.Rgt.749 trat von den Unterküften in Patras, bzw. Ajion, zum Unternehmen an. I - Tag des Unternehmens war der 5.12.43.

Bis auf ein längeres Feuergefecht der A.A.116 bei Pankrati, fanden während des ganzen Unternehmens keine größeren Kampfhandlungen statt.

Da der Feind vom ersten Tag des Unternehmens in ostw. und nordosta. Richtung auswich, erhielt Lw.Jg.Rgt.21 am 7.12.43 den Befehl, Ausbrechen der Banden durch Sperren entlang der Ebene von Feneos zu verhindern, (Unternehmen Stiglitz) und Fest.Inf.Rgt.965 erhielt am 8.12.43 den Befehl, mit verst. Kp. in Linie Demuta - Lala - Duka zu sperren, um Ausweichen nach SW zu verhindern. (Unternehmen Büffel).

Als Sühnreaktion für die Ermordung von 75 Gefangenen der Kp.Schober wurde die Erschießung der männlichen Bevölkerung und Niederbrennen aller Orte im Raum des Unternehmens befohlen.

Am 14.12.43 Unternehmen abgeschlossen und Einheiten in den Unterküften zurück.

1.) Feindverluste: 17 Tote, mehrere Verwundete.

2.) Eigene Verluste: 13 Tote, 12 Verwundete.

3.) Sühnemaßnahmen:

Folgende Ortschaften wurden zerstört:

Roji, Kerpini, Bahnhof Kerpini, Ano Sachlaru, Kato Sachlaru, Ekwardo, Wrachni, Kalawrita, Kloster Meg-Spilaron, Kloster Lawras, Aj.Kiriaki, Awles, Wisoka, Pteri, Klapsatuna, Pirgaki, Wallitsa, Melissa, Kloster Omblu, Lapanagos, Hasi, Kaseika, Pankrati, Morochowa, Lervani, Waitos, Plazeru, Hütten (4 km W Kaseika).

696 Griechen erschossen.

Φωτογραφία από Μνημόσυνο των θυμάτων της
σφαγής των Καλαβρύτων

Πηγές:

<https://dis.army.gr/wp-content/uploads/2022/06/KALAVRYTA.pdf>

<https://www.kalavrytanews.com/2013/11/1-1943.html>

<https://artsandculture.google.com/story/hQXBvtpmfOhVLA?hl=de>

Hermann Frank Meyer “*Von Wien nach Kalavryta: Die blutige Spur der 117. Jäger-Division durch Serbien und Griechenland*”. Bibliopolis, Möhnesee 2002